

Overweging 3e zondag veertigdagentijd: Gekwetst

Lezingen: Exodus 20,1-17 en Johannes 2,13-25

4 maart 2018

Joost Koopmans osa

Al jaren lang interviewt dagblad Trouw om de 14 dagen bekende en minder bekende Nederlanders over hun beleving van de Tien Geboden.

"Gij zult geen afgoden vereren" bijvoorbeeld en de geïnterviewde vertelt dan over zijn godsbeeld en zijn afgoden. Of : *" Gij zult geen echtbreuk plegen.."* Alle mooie en lelijke verhalen over seksualiteit komen dan langs.

Soms zegt de geïnterviewde dat de 10 geboden prachtige voorschriften zijn, maar dat er in onze keiharde wereld vaak niet mee te leven valt. Je moet in het handelsverkeer bijvoorbeeld met de eerlijkheid soms de hand lichten, met je ellenbogen werken. En de zondagsrust is uitermate onvoordelig voor de economie... ja die geboden moet je soms maar even aan de kant schuiven.

En toch ... toch zijn de 10 geboden niet bedoeld om ons te plagen of om met geslepenheid te omzeilen. Het zijn principiële afspraken in de richting van meer menselijkheid. Richtingwijzers, bedoeld als een huis om samen veilig te wonen; als een goed groeiklimaat voor onze kinderen, als een steun voor weduwen en wezen, als een stevige bodem voor zieken en ouden van dagen, een aanwijzing voor de omgang met vreemdelingen. En ook dieren ontvangen hun rechten. Daarom zegt het verhaal dat de 10 geboden door God zelf in steen werden gegrift. Ze staan als een huis, vormen als het ware een geestelijk huis, een tempel. Ze houden het joodse volk op de been en ook de Universele Rechten van de mens zijn hiervan afgeleid.

Maar in de loop der jaren worden er uit behoefte aan eigen gewin allerlei wetjes bij gemaakt. Een vorm van machtsmisbruik door overheden waardoor het gehoorzamen aan die wetjes belangrijker wordt dan de mens.

Jezus constateert dan dat de wet er is voor de mens en niet omgekeerd. En daarom lapt hij heel wat van die vrome prietpraat aan zijn laars. Hij wijst op de oorspronkelijke bedoeling: God liefhebben en de medemens: dat is alles.

Vandaag zien we hem in de tempel, die ook ver is afgeraakt van zijn oorspronkelijke bedoeling. Een fraai statussymbool van grootheidswaan is hij geworden. Wat er in en omheen gebeurde had niets meer van doen met de oorsprong: eer aan God en vrede voor mensen. Eigen belang, winst maken, handel drijven met het heilige: dat was ervoor in de plaats gekomen. Jezus voelt een heilige woede in zich opkomen en veegt de

tempel schoon. Hij veegt de vloer aan met al dat onechte gedoe. Als dit geen ontmoetingsplaats meer is tussen God en de mens, dan moet hij maar verdwijnen.

Zoiets is Luther overkomen toen hij in 1514 in Rome was om er enkele Augustijnse kloosterzaken te regelen. Kardinalen met een rode hoed schreden als vorsten voorbij, priesters rammelden de mis af, om er zoveel mogelijk aan te verdienen. Was dit nu het centrum van de Katholieke Kerk? Zijn woede kwam later. Woede als een heilige kracht, waarmee we halt kunnen roepen aan wat niet goed is.

Zoiets zag ik op het journaal bij de scholieren in Florida die bij een schietpartij op hun school 17 klasgenoten verloren. Ze organiseren betogingen tegen de Amerikaanse wapenlobby en gaan in gesprek met politici. Eén van hen zei: *"Jullie bidden wel voor de slachtoffers, maar aan de wapenhandel doen jullie niets"*. Profetische geluiden die de machthebbers het liefst dumpen in plaats van er naar te luisteren.

Meestal wagen wij ons niet aan woede, omdat we er bang voor zijn. Maar ja, de consequentie is dan een toenemende passiviteit, een afnemende bezieling en gebrek aan hartstocht.

We vinden het moeilijk om woede te zien als een vitale kracht. Een kracht waarmee we halt kunnen roepen aan wat niet goed is, een kracht om het heilige overeind te houden. Jezus zet deze vitaliteit volledig in en gaat de confrontatie niet uit de weg. *"Waar haal je het recht vandaan?"* wordt hem dan gevraagd. *"Breek deze tempel maar af en ik zal hem in drie dagen weer opbouwen"*. Dit leidt tot misverstaan, omdat mensen oppervlakkig luisteren. Dan legt Jezus uit dat hij het over de tempel van zijn lichaam heeft. Hij neemt het op zich om zelf een plaats te zijn waar God ontmoet kan worden. *"Ik ben die plaats"*. Een mens als ontmoetingsplaats met God.

Wat betekent dit alles voor ons? Durven wij zelf in opstand te komen als wij zien dat onze kerkmanieren aan zeggingskracht hebben ingeboet? Of als wij zien dat wij met onze handel meer ons eigen belang dienen dan dat van onze kwetsbare naaste? Eén ding is zeker: als we het niet doen, dan tast dat de hartstocht en bezieling aan. We leiden dan wel een veilig bestaan, maar zitten er ook in opgesloten, onvrij, en dat is niet waartoe we bestemd zijn. Als we deze woedende Jezus tot ons toelaten, en ons zo laten roepen en bevragen dan worden we bevrijd van ons eigen ik, bevrijd uit wat gestold is en uitgehold is. Dan kom je in opstand als de eerbied en het respect voor de ander, en dus voor God, in het geding is.